

уникнення негативних впливів глобалізації» [1].

Сутнісний аналіз поняття «полікультурна компетентність» засвідчив складність і багатогранність зазначеної категорії. «Незважаючи на різнобічність думок, одноставними дослідники є в тому, що, перш за все, це: «якість», «утворення, новоутворення», «здатність» і «характеристика»» [2].

У Тлумачному словнику української мови, «*якість*» визначається як: «1. Внутрішня визначеність предмета, яка становить специфіку, що відрізняє його від усіх інших. ... 3. Та чи інша характерна ознака, властивість, риса кого-, чого-небудь». Згідно з цим тлумаченням, можна визначити «полікультурну компетентність» як *якість*, характерну ознаку, властивість, рису, внутрішню визначеність особистості, яка становить специфіку, що відрізняє її від усіх інших особистостей.

Оскільки компетентність є якістю *особистості*, то вона *утворюється*.

За С. У. Гончаренком, «*здатність* – це властивість індивіда, яка визначає його можливість, спроможність, нахил до виконання певної діяльності... Здатність розвивається, поглиблюється в процесі практичної діяльності» (Український педагогічний словник, 1997, С. 135).

Таким чином, враховуючи визначення й ознаки полікультурної компетентності запропоновані зарубіжними і вітчизняними дослідниками, пропонуємо своє бачення суті полікультурної компетентності військового фахівця як *новоутворення*, що, формуючись і розвиваючись, набуває внутрішньої визначеності й стає *якістю* особистості, яка, оволодіваючи військово-професійною діяльністю стає суб'єктом цієї діяльності й в процесі підготовки до виконання військово-професійних завдань з підтримання міжнародного миру і безпеки, набуває *здатності* ефективно взаємодіяти у військово-професійному середовищі з представниками різних культурних груп й виконувати професійні функції в полікультурному соціумі з метою організації спільної діяльності для розв'язання військово-професійних завдань, взаємодії з представниками інших військових підрозділів, організацій, органів місцевої влади, місцевим населенням для досягнення взаємовигідних рішень.

Список використаних джерел інформації:

1. Свистун В. І., Макодзей Л. І. Зарубіжні підходи до полікультурної освіти фахівців аграрної галузі. *Адаптивне управління: теорія і практика*. Серія "Педагогіка": Електронне наукове фахове видання. № 3 (5), 2017. <http://am.eor.by/index.php/gallery/124-vipusk-3-2017>
2. Свистун В. І. Сутнісний аналіз поняття «полікультурна компетентність фахівця аграрної галузі». *Теорія і методика професійної освіти*: електр. наук. фаховий журнал. № 12 (1). 2017. <http://tmpo.ivet-ua.science/images/Vol.12/Svystun.pdf>

УДК 37:[022.218:008]:378.011.3-057.175

Султанова Лейла

професор кафедри професійної та вищої освіти

старший науковий співробітник

доктор педагогічних наук

Центральний інститут післядипломної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти»

НАПН України

Україна, м. Київ

leilasultanova22.07@gmail.com

КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО ПОЛІКУЛЬТУРНОЇ ОСВІТИ МАЙБУТНЬОГО ВИКЛАДАЧА ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Перед сучасною освітою постає низка завдань, спрямованих на розвиток здатності оцінювати явища з позиції іншої людини, різних культур, іншої соціально-економічної формації, вирішення яких можливе за рахунок розвитку полікультурної освіти. У зв'язку з цим особливої актуальності набуває визначення сучасних методологічних підходів до полікультурної освіти. Аналізуючи проблему полікультурної освіти, ми спираємося на такі взаємопов'язані і взаємодіючі методологічні підходи: культурологічний, аксіологічний, компетентнісний та інтердисциплінарний. Обґрунтуємо вибір культурологічного підходу.

Вибір культурологічного підходу зумовлений спрямованістю нашого дослідження в контекст культури як пріоритета в освіті майбутніх викладачів закладів вищої освіти. Метою полікультурної освіти, по суті, є становлення викладача як людини культури. Це означає, що в процесі полікультурної освіти у психіці майбутнього викладача відбуваються якісні зміни. Майбутній викладач починає усвідомлювати себе носієм культури та стає відкритим до сприйняття інших культур. Він здатен взаємодіяти з представниками різних культур в межах навчально-виховного процесу і транслювати цінності власної культурної системи. В концепції Євгенії Бондаревської «Виховання дитини як людини культури» людина культури повинна відповідати образу культури ХХІ століття. Цей образ втілює в собі відсутність міжнаціональних, міжконфесійних конфліктів, змішування етносів, етнічних культур. В той же час загострення прагнення кожного етносу, нації зберегти свою ідентичність, свої національні цінності» [1]. Освіта в цьому контексті виконує соціокультурну функцію, яка полягає у продукуванні насамперед гуманітарного знання, у розвитку культури, інтелекту й духовності. В той же час, як зазначає Наталія Хорошилова, можливості культури в стимулюванні процесу розвитку особистості в межах традиційної освітньої системи використовуються частково [4]. Тому культурологічний підхід є важливим методологічним регулятивом моделі полікультурної освіти, побудованій на принципі взаємозв'язку освіти і культури.

Сучасні уявлення про сутність освіти як сходження особистості до культури закономірно будуються на принципах різноманітності світу, культур і культурних зразків. Згідно з ідеями культуровідповідності суб'єктом освіти є людина, яка виявляє свою людську сутність як носія культури. Підтвердженням цього є думка Едварда Сепіра про те, що істинна культура, яка формує духовну сутність людини, – це внутрішня культура, яка виростає з корінних інтересів і бажань її носіїв [3]. Таке припущення дає можливість зробити висновок про те, що формування ціннісних орієнтацій особистості, спрямованості особистості, її установок і смислів є основною метою культурно-освітнього процесу закладу вищої освіти.

Проблема взаємозв'язку культури і освіти в педагогічній науці почала вивчатись порівняно недавно. Академік Іван Зязюн з цього приводу зазначав: «... у вітчизняній педагогіці культурний простір освіти досліджений недостатньо. Поняття культури, як це не парадоксально, до останнього часу не осмислювалось педагогікою, не включалося в її науковий обіг. Відсутня педагогічна інтерпретація культури, що обґрунтовано висуває завдання її всебічної і глибокої науково-педагогічної рефлексії» [2, с. 90]. Посилена зацікавленість наукової спільноти проблемою культури в системі вищої освіти зумовило становлення культурологічного підходу в педагогіці. Значний вклад в його розробку внесли праці Віктора Андрущенко, Григорія Васяновича, Івана Зязюна, Василя Кременя, Георгія Філіпчука та інших вчених.

В педагогічній науці культурологічний підхід визначається як конкретно-наукова методологія пізнання і перетворення педагогічної реальності, основою якої є аксіологія

(вчення про цінності та ціннісну структуру світу); бачення освіти крізь призму поняття культури, тобто його розуміння як культурного процесу, що здійснюється в культуровідповідному освітньому середовищі, всі компоненти якого наповнені людськими смислами і служать людині, яка вільно виявляє свою індивідуальність, здатність до культурного саморозвитку і самовизначення в світі культурних цінностей [4, с. 15].

В педагогіці виокремлюють три взаємопов'язаних аспекта культурологічного підходу: аксіологічний, технологічний і особистісний [4, с. 15]. Аксіологічний аспект передбачає таку організацію педагогічного процесу, яка забезпечувала б вивчення і формування ціннісних орієнтацій особистості. Технологічний аспект культурологічного підходу пов'язаний із розумінням культури як специфічного способу людської діяльності. Освоєння особистістю культури передбачає освоєння нею способів практичної діяльності і навпаки. Особистісний аспект зумовлений об'єктивним зв'язком індивіда і культури. Основним елементом особистісного розвитку є сама особистість майбутнього викладача. Сутність полікультурної освіти полягає в змінах, що відбуваються з особистістю.

Список використаних джерел інформації:

1. Бондаревская Е., Кульневич С. Педагогика: личность в гуманистических теориях и системах воспитания. Ростов-на-Дону: ТЦ «Учитель», 1999.
2. Зязюн І. Філософія педагогічної дії: монографія. Черкаси: Видавництво від ЧНУ імені Богдана Хмельницького, 2008.
3. Сэпир Э. Избранные труды по языкознанию и культурологии. Москва: Изд. группа «Прогресс», 2001.
4. Хорошилова Н. Культурологический подход как методологическая основа реализации развивающей функции образования. *Вестник Вятского Государственного Гуманитарного Университета. Педагогика и психология*. 2010. 2 (3). С. 14-17.

УДК 378.147

Тупота Алла

викладач

Ржищівський будівельний технікум

Україна, м. Ржищів

tupota.alla@gmail.com

КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ БУДІВЕЛЬНОГО ПРОФІЛЮ

Професійна підготовка майбутніх фахівців будівельного профілю передбачає необхідність виховання конкурентоздатних фахівців, налаштованих на активну діяльність в будівельній галузі, що тонко відчують культурне середовище. Поряд з загальноприйнятими аспектами, необхідно враховувати, що професійна підготовка майбутніх фахівців будівельного профілю повинна сприяти залученню студента як до національної, так і до світової культури. З огляду на вищевикладене, їх професійну підготовку в аспекті культурологічного підходу пропонуємо розглядати як культуротворний освітній процес, в якому викладач і студент реалізують себе в якості суб'єктів культури, при цьому зміст навчання вибудовується відповідно до змісту професійної культури, широко застосовуються особистісно-орієнтовані педагогічні технології, для оцінки рівня готовності майбутнього фахівця до професійної діяльності використовуються культурологічні критерії.